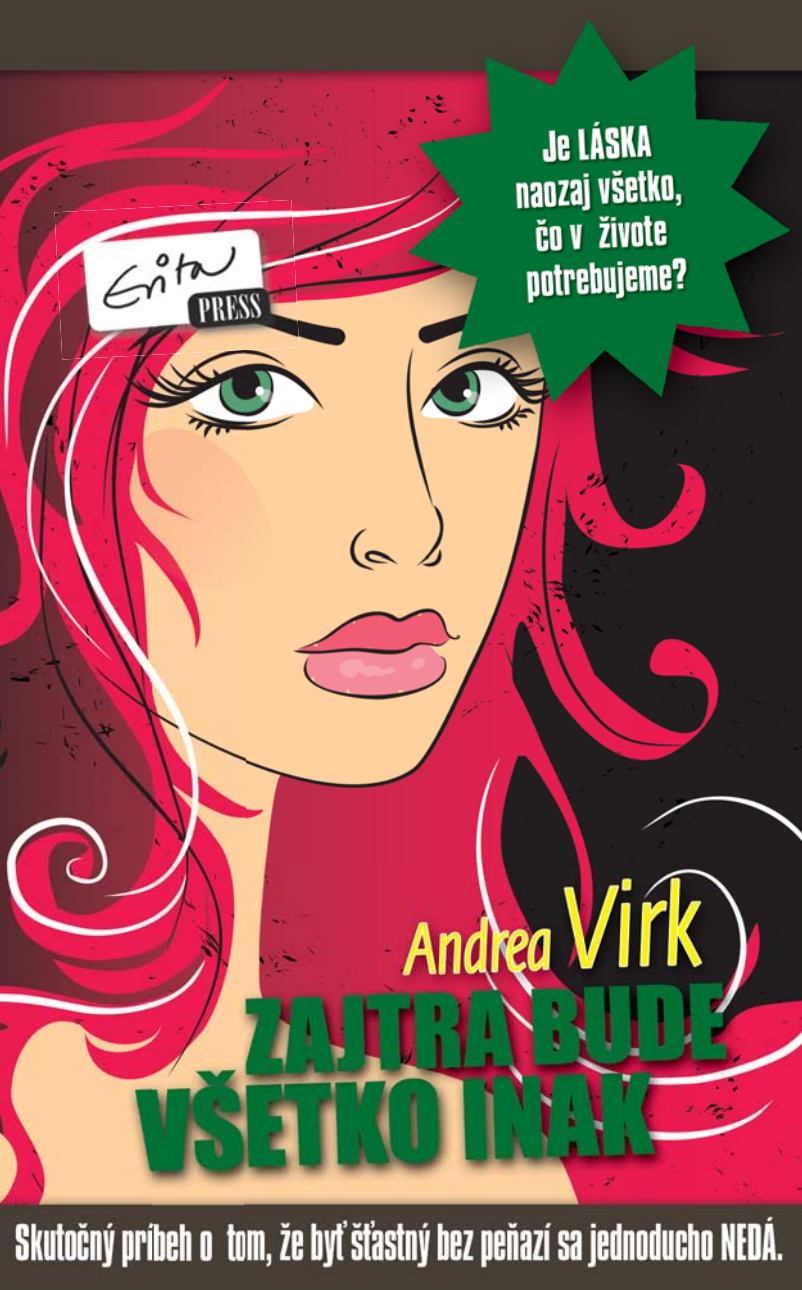

A stylized illustration of a woman with vibrant red, wavy hair. She has large, expressive green eyes and pink lips. A small white badge with the word 'Enita' in cursive and 'PRESS' in bold capital letters is pinned to her hair. A green starburst shape is positioned in the upper right corner, containing text. The background is dark with some white swirls.

Je LÁSKA
naozaj všetko,
čo v živote
potrebujeme?

Andrea **Virk**
**ZAJTRA BUDE
VŠETKO INAK**

Skutočný príbeh o tom, že byť šťastný bez peňazí sa jednoducho NEDÁ.

**ZAJTRA BUDE
VŠETKO INAK**

Venované starkej Anne,
môjmu strážnemu anjelovi,
dcére Viktórii,
mame, otcovi, sestrám,
aj tebe, Evelínka,
a všetkým, ktorých som sa
dotkla srdcom.

Andrea **Virk**
ZAJTRA BUDE
VŠETKO INAK

Bratislava december 2014

U nás v Afrike zem vonia inak.
Má inú farbu, dáva iné plody.
Slnko inak vychádza, inak hreje,
je také silné, že má moc rozhodovať
o živote a smrti.
Studňa je viac ako šperky.
Ľudia sa stále смеjú, z každého domu
rozvoniava dobré jedlo,
za mŕtvymi sa neplače.
A všade sú deti.
Takú Afriku si pamätám.

Prológ

Nespomínam si presne, kedy sme s mamou Afriku opustili.

Bola som v tom čase príliš malá.

Vybavujem si len neznesiteľnú páľavu. V Afrike leto vrcholí, keď Európu štípe zima.

V decembri alebo januári. Vtedy sme z Afriky odišli.

Keď sme s mamou vystúpili z lietadla na viedenskom Schwechate, snežilo.

Sneh som predtým nikdy nevidela.

Bolo mi veľmi zima, túlila som sa k mame a mrzli mi prsty na nohách. Ako očarená som pozerala na biele chumáče snehu, roztápajúce sa na mojej tmavohnedej ruke.

Pamätám si aj, aká bola mama v ten deň šťastná.

Boli sme v Európe.
Zbohom, Afrika.
Mame sa splnil sen...

Otca som nikdy nepoznala, bol to vraj nejaký indický diplomat. Mama u neho upratovala a on jej zaplatil nemalé peniaze za fingovaný sobáš. Chcel ostať v krajine. Zaplatil jej ešte extra, aby si s ňou mohol užiť. Matka otehotnela a po diplomatovi sa zľahla zem.

Mame bolo jedno, že sa od nej rodina odvrátila, že ju všetci odsúdili pre to, čo spravila. Necítila poníženie, keď ju jej brat nechal vo svojom dome bývať z milosti.

Mala v hlave plán, vlastnú predstavu o živote.

Nechcela už posluhovať, upratovať cudzie domy, chcela mať vlastný.

Pre seba a pre mňa...

Vo Svazijsku to vtedy chodilo tak.

Obchodníci, zbohatlíci, všetci tí, čo mali záujem v krajine zostať, si húfne brali chudobné domorodé dievčatá – slúžtičky, opatrovatelky detí, upratovačky.

Moja mama pristúpila na taký sobáš, lebo jej rodina by si nikdy nemohla dovoliť zafinancovať jej cestu za lepším životom.

Zajtra bude všetko inak

A ona odjakživa vedela, čo chce.

Chcela lepší život.

Chcela preč z Afriky.

Chcela ísť do krajiny, kde by nerozhodoval o jej ďalšom živote jej pôvod a jediné, čo by malo váhu, by boli jej schopnosti.

Túžila to dokázať sama.

Žena bez zázemia...

Po rokoch som po otcovi pátrala. Poznala som iba jeho meno a nosila jeho priezvisko.

Nevedel, že má nejakú dcéru, nezaujímal sa o to, nezaujímal sa o mamu.

A mne sa nepodarilo vyhľadať ho...

Keď sa na seba pozriem do zrkadla, je jasné, že africká krv vo mne prevážila. A možno preto, že ma otec nikdy neplánoval, nechcel, nikdy nevedel, že som sa narodila, podobám sa na mamu. Som jej mladšia kópia.

Mám plné pery, veľké guľaté hnedé oči a neposlušné africké vlasy, ktoré sú ako páperie a skrotím ich iba tak, že si ich zapletiem do vrkôčikov.

Pleť mám hnedú, rovnako ako mama.

Pripomínam mulatky, chýbajú mi typické, hranaté africké črty. Jemné rysy tváre som zdedila po otcovi.

Aj vlasy mám svetlejšie ako ostatní.

Prvé meno mi vybrala mama.

Francúzske Yvette.

Mama všetky peniaze, ktoré dostala od môjho otca, investovala do našej cesty do Európy.

– Yvette, nechcem, aby si žila ako ja, nechcem. Ak si nepomôžeme sami, nik nám nepomôže. Vezmem ťa do krajiny, kde zarobím toľko peňazí, že si už nikdy nebudeme musieť požičiavať ani pýtať od rodiny. Budeš tam chodiť do školy, vyštuduješ. Budeš lekárka alebo právnička. Ja si nájdem nejakú prácu, akúkoľvek, a bude nám fajn.

– Kedy sa vrátíme, mami? – pýtam sa a nechápavo pozerám na mamu, lebo môj milovaný strýko, ktorý ma rozmaznával, by mi chýbal. Jeho dve dcéry, dvojčky Leila a Leily, len o trochu staršie odo mňa, boli moje jediné kamarátky a starká, môj celý svet.

– Miláčik, ak raz odídeme, už sa nebudeme môcť vrátiť.

– A smiem si vziať aspoň svoje hračky? – pýtala som sa smutne.

Zajtra bude všetko inak

– Smieš si vziať jednu. Jednu jedinú, dobre? Viac sa nám do batožiny nezmestí, – chlácholila ma mama a horúčkovo balila naše veci, iba tie najnutnejšie. Ešte veľa zostalo v skrini.

Mama nič nenechala na náhodu. Už vtedy, keď všetko plánovala, zistila si kontakt na pár rodín z nášho mesta, ktoré emigrovali do Rakúska. S jednou z nich sa dohodla, že u nich, na začiatok, smieme bývať. Dohodla sa na cene za izbu, ktorú nám mali prenajať, a posledné peniaze od otca odložila bokom na niekoľkomesačný nájom. Mali sme sa najskôr zaklimatizovať, zabývať a chcela si nájsť prácu...

Pred nami bol nový život, v krajine, od ktorej sme si toľko sľubovali.

Už nám nikdy nemali chýbať peniaze a všetci si nás mali vážiť.

Bolo tu však niečo, o čom mama ani netušila.

V Rakúsku lepší život pre farebných nie je.

A šťastie nečaká na drobnú tmavú Afričanku s päťročnou dcérou...

Bývali sme u mladého bezdetného manželského páru.

Mladučká, stále upravená Lou, ovešaná šperkami, elegantná od rána do večera.

A Rob, vysoký zavalitý chlap, ktorý sa o ňu staral ako o malé dieťa. Mal dve práce, len aby Lou mohla zostať doma.

Prijali nás ako rodinu, Lou vyvárala aj pre nás. Keď jej mama chcela pomôcť, Lou ju so smiechom vyhrešila, aby sa nestarala, že sa má venovať mne a hľadať si zamestnanie. Hovorila, že na domáce práce vystačí sama, beztak nevie čo s časom.

Lou sa tešila, že sa o mňa bude starať, kým bude mama v práci.

Kým začnem chodiť do škôlky...

Mama začínala chápať, že realita je úplne iná.

Že život v novej krajine nebude taký ľahký, ako si predstavovala.

Že ani v Európe nerastú peniaze na stromoch.

A že sa sotva nájde niekto, kto ju zamestná.

Nikto jej pravý dôvod nepovedal otvorene.

Nemusel...

Ozveme sa vám.

Vyplňte nám tento dotazník a uvidíme.

Bohužiaľ, máme plný stav.

Skúste to o pol roka.

Zajtra bude všetko inak

Šéf tu momentálne nie je, skúste zajtra.

Mama bola zo dňa na deň smutnejšia, menšia, bezradnejšia.

Peniaze sa míňali.

Zaplatíme posledný nájom a sme na ulici.

Peniaze na letenku naspäť do Afriky nemáme.

Bolo jasné, že nás Lou a Rob nevyhodia z bytu, ale mama bola hrdá žena.

Odišla z Afriky preto, že už nechcela, aby jej niekto pomáhal.

Chcela sa postaviť na vlastné nohy.

Chcela dávať, nie prijímať milodary od iných.

Je predsa vyštudovaná zdravotná sestra.

A tak to skúsila v nemocnici.

Ako jedna zo zdravotníckeho personálu sa zamestnať nemohla.

Ako inak?

Tak začala upratovať.

Toto mal byť jej európsky sen.

Toto je to, čo dokázala, znovu posluhovať, prať po iných, niekoľko tisíc kilometrov vzdialená od domova.

Mama bola frustrovaná, rozčarovaná z drsnej reality. Začala... piť.

1.

Nadalej však pracovala a my sme si mohli dovoliť vlastné bývanie. Ja som začala chodiť do škôlky.

Jediná farebná v celej triede.

Nik sa so mnou nechcel hrať...

Bývali sme v maličknej garsónke s kuchyňou na chodbe. Nábytok sme si nakúpili v bazári pre sociálne slabé rodiny a to bolo asi poslednýkrát, čo som videla mamu naozaj šťastnú.

Tešilo ju, že sme vo svojom, a bola taká hrdá na ten náš úbohý nábytok, akoby šlo o nejaké dizajnérske kúsky.

Mamino letmé šťastie...

Tých pár týždňov, ktoré jej ešte zostávali, strávila v liehu.

Spitá do bezvedomia.

Zajtra bude všetko inak

Z práce ju vyhodili, ráno ma ešte zvládla zaviesť do škôlky. Razilo z nej tak, že každý vedel, čo je vo veci, a poobede už bola v takom delíriu, že nebola schopná po mňa prísť. Učiteľky ohlásili Lou, aby ma vyzdvihla...

Jedného dňa som mamu vytočila.

Tak, že ma zmlátila.

Prvý raz v živote.

Už si nespomínam, pre čo sa na mňa nahnevala, pamätám sa len na bolesť z tej bitky. Bila ma ako psa, schúlenú do kľbka na koberci, kopala do mňa nekonečné minúty, kopala, kam trafila, a ja som si chránila brucho a hlavu. Bila ma dovtedy, kým sa od vysilenia a opitosti nesklátila na zem.

Vtedy som rýchlo vstala, vbehla do chodby, odomkla dvere a najrýchlejšie, ako sa dalo, som utekala dolu schodmi.

Mama však prišla k sebe a vybehla za mnou.

Ešte dnes si vybavujem, ako vybieha z bytu, potáca sa, dvere na byte necháva otvorené, chce zísť dolu schodmi...

Hneď na prvom schode stráca rovnováhu, je taká biela, ako som ju doteraz nikdy nevidela. Skúša sa chytiť zábradlia. Nemož-

né. Tupý úder! Zmes farebných šiat a vlasov sa gúľa dolu schodmi. Mame sa z ucha valí krv!

Kričím hrôzou, lebo sa nehýbe, schádzajú sa susedia, niekto ma ťahá nabok a volá záchranku.

To bolo poslednýkrát, čo som mamu videla živú.

Zomrela na druhý deň ráno.

Do nemocnice ma za ňou už nepustili.

Bola som v takom šoku, že mi nedovolili ani na pohreb.

Triasla som sa, Lou do mňa nemohla dostať lyžičku jedla, začala som noc čo noc kričať zo sna a pomočovať sa do postele.

Mama prosto zmizla.

Osamela som.

Lou s Robom robili všetko pre to, aby som mohla zostať u nich, žiaľ, bezvýsledne.

Azylanti sa nesmú starať o osirelé dieťa.

Úrady rozhodli, že musím na adopciu.

Adoptovať smú len rakúski štátni občania.

A pre to, že Lou neúnavne chodila po úradoch, žiadala, prosila, vysvetľovala, stala sa podozrivou. Začali ju aj s Robom preverovať, až im status azylanta zrušili úplne.

Zajtra bude všetko inak

Museli sa nedobrovoľne vrátiť domov, keď som práve putovala k svojej pestúnskej rodine.

Stratila som posledných ľudí, ktorých som mala naozaj rada...

V tom čase, pred vyše dvadsiatimi rokmi, bolo všetko inak.

Pestúni nemuseli prechádzať žiadnymi psychologickými testami. Nikoho nejako zvlášť nepreverovali. Neskúmalo sa, v akých pomeroch žije, či má o výchovu detí úprimný záujem a je schopný dať lásku aj cudziemu dieťaťu.

Hneď mi došlo, že moji pestúni to všetko robili len pre peniaze, ktoré im za pestúnsku starostlivosť mesačne vyplácali.

V tej dobe to nebolo málo.

A tak som sa v posttraumatickom šoku, čerstvo osirelá, ocitla u ľudí, ktorí nielenže o mňa nemali záujem, ale doslova som sa im protivila.

Lebo som bola čierna.

Tak hovorili.

Čierna.

Vo svojom dome mi vydelili špeciálnu izbu s kúpeľňou, tú ich som používať nesmela.

Tí ľudia si ma nikdy nepustili k telu. Za celý čas, čo som u nich bola, ma ani raz nepochválili, nepritúlili si ma, nepohladili. Nepriali si, aby som sa kamarátila s ich o štyri roky starším synom Janom.

Boli sterilní a chladní ako januárové ráno.

Oslovuj nás pán a pani Nowak.

Udržuj si v izbe poriadok.

Uč sa, pomáhaj v domácnosti.

Žiadne extra pozornosti, žiadne darčeky.

Si len trpený, nezvaný hosť, za ktorého pobyt niekto platí.

Asi v dvanástich som dostala prvú menštruáciu.

Nikdy nezabudnem, ako mi žena, ktorá mi mala nahradiť matku, vynadala, že som špinavá, nechutná a že jej je zle z toho, ako čierne dievčatá skoro dospievajú.

Že každá čierna, len čo jej trochu napučia prsia, začne sa kurviť.

Kurviť, tak sa vyjadрила.

Nič mi nevysvetlila, nedozvedela som sa, prečo sa moje telo zrazu tak mení. Jediné, čo som pochopila, bolo, že som zlá, lebo to neviem zastaviť...

Zajtra bude všetko inak

Čo som potrebovala vedieť, povedali mi kamarátky v škole.

Pocítila som trochu úľavy.

Deje sa to každej.

A zhruba vtedy sme sa s Janom do seba zapozerali.

Snedý čiernovlasý modroooký šestnásťročný fešák a ja, dvanásťročná žaba.

Ale asi už vtedy to vo mne bolo.

Ten oheň.

Nevedela som, čo presne chcem, ale aj keď som mala len dvanásť, začala som na Jana, jednu po druhej, vybaľovať svoje ženské zbrane.

Cielene.

Stačilo len vyčkať, kým moji pestúni nebudú doma...

Páčilo sa mi, ako sa na mňa pozerál, páčilo sa mi, ako sa ma dotýkal, ako ma bozkával, čo so mnou robil. Páčilo sa mi, že mám nad ním netušenú moc, že ho ovládam a že ma konečne niekto považuje za krásnu a príťažlivú.

Mňa, drobné tmavé dievča.

Ale v tom podstatnom som sa zmýlila.

Moja moc nad ním sa obrátila proti mne.

Už ovládal on mňa.

Nedokázala som zastaviť, čo sa potom stalo.